

Ново поверење

Десет новинара из редакција војних листова из Аустрије, Норвешке, Летоније, Србије, Словеније и Хрватске провело је пет дана у Хрватској и Босни и Херцеговини, идући путевима које је последњих векова обележила историја ратовања на подручју западног Балкана, а данас је то простор интензивних напора за јачање стабилности и поверења

Ил посете војних новинара, коју је организовало Европско удружење војних новинара (EMPA), било је упознавање са војном историјом западног Балкана у три временска периода: формирање Војне крајине и аустро-турски ратови у 16 и 17. веку; Други светски рат и борбене операције немачких снага против партизанског покрета; данашње настојање Европске уније за стабилизацију ситуације у Босни и Херцеговини и олакшање њеног пута у Европску унију.

Посета је почела у Загребу, 18. јуна, брифингом у RACVI-AC – Центру за безбедносну сарадњу, где је заменик директора пуковник Жељко Цепанец представио организацију, мисију и резултате рада ове, како је рекао, „интернационалне, независне, непрофитне, академске, регионалне организације, која наставља развијање дијалога и сарадње у безбедносним питањима на простору Југоисточне Европе, кроз партнерске односе земаља у региону и помоћ коју им у том процесу пружају партнери из Европе и света“.

У поподневним часовима учесници су посетили Самобор и културно-историјске знаменитости овог места код Загреба.

Наредног дана, 19. јуна, новинари су пре подне провели са колегама из Одељења војне штампе, које је у саставу Управе за односе са јавношћу и информисање Министарства одбране Хрватске. Главни и одговорни уредник Жељко Стипановић и за-

меница главног уредника Весна Пинтарић упознали су колеге са задацима и пословима којима се баве, посебно у издавачкој делатности и уређивању листа „Хрватски војник“.

Поподне су новинари кренули на пут, у два минибуса које је обезбедило Министарство одбране Аустрије.

Прво задржавање било је у Карловцу, граду богате војне историје, који је изникао из тврђаве подигнуте 1579. године за одбрану од Турака. Османлијска војска је у 16. и 17. веку чак седам пута опседала Карловац, али није га успела освојити. Град је све време био средиште Војне крајине за Хрватску, формиране 1580. године за одбрану Хабзбуршке монархије од турских освајачких похода.

Војна крајина

У војним формацијама били су Срби, који су се у дуги погранични простор од Хрватске до Војводине досељавали бежећи од турских одмазди, али и привучени директним царским привилегијама за војно служење. Те привилегије стално су расле, почев од 1538. године, када добијају гаранције на 20 година да могу користити имања на која су се доселили, а да заузврат учествују у ратовима на страни Аустрије. Та имања остала су слободна после повлачења хрватских кметова пред ратним сукобима, а насељавали су их Срби из Босне и Србије, који су се склањали од турске власти и одмазди због учешћа у ратовима против Турака на страни Аустрије.

Војна крајина је тек 1881. године поново припојена Банској Хрватској и престала да постоји као засебна целина.

У месту Турањ, јужно од Карловца, новинари су посетили „Музејску збирку наоружања Домовинског рата“, где је на отвореном, на простору старе аустроугарске касарне, изложено наоружање коришћено у последњим ратовима на тим просторима.

Пут је настављен преко Војнића, Глине и Двора до Бихаћа, територије која је такође била обухваћена Војном крајином.

Хотел „Опал“ у Бихаћу, где су новинари преноћили, мештани зову драгуљ на Уни. С разлогом, јер модерношћу и квалитетом услуге показује економски опоравак и бољу будућност простора на којима су ратови деведестих година оставили дубок траг и у душама људи и у пустошењу некада развијене економије.

Час историје

Предавања о ранијим и новијим историјским догађајима у западном Балкану припремио је пуковник др Јерг Ашенбрeнер, председник ЕМРА, одличан познавалац историје, географије и картографије, чиме се дуго бавио у аустријској војсци, до садашње дужности главног и одговорног уредника војног листа „Truppendienst“.

Пуковник др Ашенбрeнер објавио је прошле године, заједно са више коаутора, обимну монографију о немачким војним операцијама на источном фронту у Другом светском рату, у којима се даје и генеза сукоба на простору Балкана од средњег века до последњих ратова.

Ово путовање било је својеврстан час историје, одржан на местима где су се одиграли судбоносни догађаји. Часови су били на отвореном, уз мапе и скице причвршћене магнетима за каросерију минибуса, те низ нових детаља, посебно о операцијама немачке војске у Другом светском рату у покушају да уништи партизанске снаге.

Уз предавања кустоса музеја у градовима којима смо пролазили, Карловцу, Јајцу и Јабланици, стекла се нова упоредна слика ратних операција које су за ове градове и данас предмет сталног интересовања бројних посетилаца и занимљив део туристичке понуде.

Битка за рањенике

Трећег дана путовања, 20. јуна, екипа је кренула пут Босанског Петровца и Дрвара, па Кључа и Мркоњић Града до Јајца, те даље, преко Бугојна, до Јабланице.

Тај пут обележила је у Другом светском рату немачка офанзива против главнине партизанских снага са Врховним штабом и Титом на челу, завршена херојском битком за рањенике на Неретви, једном од најхуманијих војних операција у историји ратовања.

Немачка операција почела је у јануару 1943. године са намером да уништи партизанске снаге које су тада биле концентрисане на Грмечу. У нашој историји то је позната Четврта офанзива, у којој су се партизанске снаге повлачиле пред јаким немачким снагама кроз Босну. Иза ње је уследила Пета офанзива, у којој је битка на Неретви најважнији догађај.

На тој деоници пута екипа је посетила Дрвар и локалитете још једне немачке офанзиве, „Коњићев скок“, предузете 25. маја

1944. године са циљем да се уништи партизански Врховни штаб и Тито. Рачунајући на ефекат изненађења, за дан напада изабран је Титов рођендан.

Учесници путовања су са брда изнад Дрвара сагледали простор десанта немачких јединица и тада добро скривену пећину изнад града, из које се Тито, користећи резервни излаз, извукао са свим члановима Врховног штаба.

На још једној историјској локацији, у Јајцу, где је рођена Титова Југославија, Музеј АВНОЈ-а чува сећање на тај догађај.

Битка на Неретви била је битка за спас више од 4.000

Регионални центар у Бутмиру

На брифингу у Центру за обуку за операције подршке миру (PSOTC – Peace Support Operations Training Center) сагледали су услови и начин рада и настојања да овај центар прерасте у регионални, јер је за ту намену већ декларисан у оквиру сарадње земаља Југоисточне Европе.

Новинари су се у Бутмиру састали са представницима војне штампе БиХ и позвали их да присуствују предстојећем 31. конгресу Европског удружења војних новинара (ЕМРА), који се од 8. до 12. септембра одржава у Београду.

рањеника, коју су водиле и добиле партизанске јединице против удружених немачких, италијанских, усташких и четничких снага у фебруару и марту 1943. године. По хуманости, истрајавању у борби за рањенике и народ, као и Титовој стратешкој замисли извлачења из обруча властитим снагама, ова битка ушла је у војне уџбенике.

После Јабланице, екипа је наставила пут до Сарајева.

Европска оријентација Босне и Херцеговине

Два дана, 21. и 22. јуна, екипа војних новинара провела је у посети кампу у Бутмиру, где су имали више брифинга, у штабу ЕУFOR-а и Центру за обуку за операције подршке миру (PSOTC – Peace Support Operations Training Center), а присуствовали су и показној вежби полицијских снага ЕУ-ФОР-а.

О мисији у БиХ и организацији мировних снага новинарима је говорио командант ЕУFOR-а аустријски генерал-мајор Бернард Баир и његови сарадници.

Мисија ЕУFOR-а ALTHEA, покренута 2. децембра 2004. године, део је политике Европске уније и њене подршке Босни и Херцеговини да стабилизује ситуацију после свих ратних догађања и брже иде изабраним путем у европске интеграције. Мандат мисије траје до новембра ове године.

На почетку мисије снаге су бројале 7.000 војника, као и претходне снаге SFOR-а под вођством НАТО-а. Сада ЕУFOR има око 2.000 војника из 25 земаља, од којих пет нису чланице ЕУ.

Интегрисане полицијске снаге ЕУFOR-а приредиле су за војне новинаре врло сложу вену вежбу на полигонима у Бутмиру, у којој су ангажоване специјалне снаге за сузбијање демонстрација и протеста грађана који нападају важне личности и објекте. У вежби су, као подршка специјалцима, коришћени хеликоптер и специјална возила.

На крају посете Босни и Херцеговини, новинаре учеснике „EMPA Journalist Tour 2010“ примио је високи представник ЕУ, аустријски дипломата др Валентин Инцко, који их је упознао са актуелном политичком ситуацијом у БиХ и перспективама ове земље у европским интеграцијама. ■

Раденко МУТАВЦИЋ